

Helsinki Energy Challenge: “Mēs vēlējamies paveikt ko radošu, kas nāktu par labu citām pilsētām”

Intervija ar Janu Vapāvuori (*Jan Vapaavuori*), Helsinki mēru no 2017. līdz 2021. gadam

No 2020. gada februāra līdz 2021. gada martam Helsinku pilsēta organizēja starptautisku projektu konkursu, lai rastu risinājumus tam, kā līdz 2035. gadam pakāpeniski atteikties no centralizētās siltumapgādes sistēmas, kurā izmanto ogles un gāzi. Toreizējais Helsinku mērs Jans Vapāvuori dalās pieredzē, kas gūta, rīkojot “[Helsinki Energy Challenge](#)”.

photo: Jetro Stavén

Kādi bija galvenie iemesli “Helsinki Energy Challenge” rīkošanai?

Jans Vapāvuori: “Šī projekta pamatā bija divas vīzijas. Pirmkārt, mēs saskārāmies ar sarežģītu uzdevumu, kuram mums nebija risinājuma. Otrkārt, mēs vēlējamies, lai citas pilsētas gūtu labumu no mūsu darbībām.

Helsinku pilsēta ir apņēmusies sasniegt klimatneitralitāti līdz 2035. gadam. Šobrīd vairāk nekā 50 % pilsētas emisiju rada siltumapgādes un aukstumapgādes nozare. Turklāt no 2029. gada Somijā būs aizliegts ražot enerģiju, dedzinot ogles. Pašlaik mums ir divas ar oglēm darbināmas koģenerācijas stacijas (KGS), kas nodrošina centralizētu siltumapgādes un aukstumapgādes (CSA/CAA) sistēmu visā pilsētā. Vienu no tām 2023. gadā slēgsim, taču mums nav ar atjaunīgajiem resursiem darbināmas alternatīvas otrai stacijai. Mēs varētu aizstāt ogles ar biomasu, kas ir izplatīts risinājums. Taču es nedomāju, ka biomasas dedzināšana plašā mērogā ir ilgtspējīgs risinājums. Tādēļ, tiklīdz atteicāmies no biomasas, mums nebija skaidras atbildes uz to, kā mēs varētu dekarbonizēt savu CSA/CAA tīklu.

Turklāt mēs vēlamies būt progresīva pilsēta, mēs vēlējamies paveikt ko radošu, kas nāktu par labu citām pilsētām, tādēļ uzaicinājām pārējo pasauli palīdzēt mums atrisināt šo problēmu. Jau pašā sākumā bija skaidrs, ka daži konkursa dalībnieku piedāvātie

risinājumi varētu būt aktuāli citām pilsētām. Helsinku pilsētas filozofija ir ne tikai kļūt par klimatneitrālu pilsētu, bet arī palīdzēt pārējai pasaulei sasniegt šo mērķi.

Mēs smēlāties iedvesmu no Ņujorkas, kas jau labu laiku rīko šādus konkursus, ko dēvē par "MoonShot Challenges".

Kādas bija svarīgākās atziņas, ko guvāt?

"Es sapratu, ka nepietiek ar to, ka pilsētai pieder 100 % kapitāldaļu savā energouzņēmumā: nepieciešama padziļināta sadarbība ar šo uzņēmumu, un pilsētai ir jāuzņemas nozīmīgāka loma mūsdienu pasaules grūtākā uzdevuma risināšanā. Jūs nevarat uzvelt siltumapgādes sistēmas dekarbonizāciju uz šī uzņēmuma pleciem, pat ja jums tajā pieder līdz 100 % kapitāldaļu. Siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas dekarbonizācija nav tikai tehniska problēma.

Mēs arī sapratām, ka jāizveido pēc iespējas elastīgāka sistēma. Mēs apjautām, ka tehnoloģija attīstās katru dienu. Jācenšas izveidot sistēmu, kurā mēs neesam spiesti izmantot tehnoloģijas, kas jau pēc diviem gadiem būs novecojušas. Mums jāizveido elastīga ekosistēma, ko nākotnē varēs pielāgot jaunām tehnoloģijām."

Ieteikumi, kā sarīkot veiksmīgu enerģētikas risinājumu konkursu

Laura Ūtu-Dešraivere (*Laura Uuttu-Deschryvere*), projekta "Helsinki Energy Challenge" direktore, un Kaiza-Rēta Koskinena (*Kaisa-Reeta Koskinen*), projekta "Carbon Neutral Helsinki" direktore, dalās savā pieredzē par konkursa rīkošanu. Noderīgi ieteikumi, ja vēlēšaties sarīkot šādu konkursu savā pilsētā!

Konkurss "Helsinki Energy Challenge" tika organizēts divos posmos: atklāts pieteikumu iesniegšanas posms, kurā pilsēta saņēma 232 pieteikumus no 35 valstīm, un kopīgas izstrādes posms, kurā piedalījās desmit atlasītas komandas. Pirmajā posmā pieteikumu iesniedzējiem īsā aprakstā bija jāpārlicina žūrija, ka viņu risinājumi spēs novērst problēmu un ka viņu komandai pietiks kapacitātes īstenot otro posmu. Kopīgas izstrādes posmā pilsēta sniedza papildu informāciju par savām CSA/CAA sistēmām, lai finālisti varētu piedāvāt detalizētu ģenerāļplānu pilsētas dekarbonizācijas mērķa sasniegšanai. Konkursa veiksmīgu norisi var veicināt šādi četri faktori.

1. Rīkojiet atklātu konkursu

Helsinku pilsēta meklēja nevis konkrētus tehnoloģiskus risinājumus, bet gan visaptverošus ģenerāļplānus, kuros integrētas inovācijas un sistēmiska domāšana uzdevuma veikšanai.

Tādēļ netika noteikti nekādi ierobežojumi piedāvātajiem risinājumiem. Iesniegtie priekšlikumi bija tik daudzveidīgi (no tīrās siltumapgādes izolēm līdz telpiskiem risinājumiem un Saules vēja enerģijas ieguvei), ka nebija viegli tos novērtēt. Ja mēs būtu izmantojuši dažādas kategorijas, mums būtu bijis vieglāk atlasīt finālistus, taču tas arī sašaurinātu pieteikumu iesniedzēju priekšlikumu iespējas.

2. Sagatavojieties divpusējam izziņas procesam

Ņemot vērā saņemto pieteikumu daudzību un lielo skaitu, bija jāiegulda diezgan liels darbs to vērtēšanā un bija jāpiesaista dažādu jomu eksperti. Tādēļ svarīgāko pilsētas amatpersonu un vietējo ieinteresēto pušu pieejamība bija izšķiroši priekšnoteikumi, lai konkurss būtu veiksmīgs. Otrajā posmā finālistu komandas varēja tikties ar politiskajiem līderiem, pilsētas ekspertiem un Helsinku energouzņēmuma pārstāvjiem. Tas palīdzēja viņiem labāk izprast pilsētas vajadzības un pastāvošos šķēršļus, savukārt inovatori varēja iztaujāt pilsētas pārstāvjus, kas veicināja mijiedarbību starp dalībniekiem.

3. Skaidri formulējiet savas vēlmes

Helsinki definēja septiņus kritērijus finālistu piedāvāto ģenerālpilānu vērtēšanai: ietekme uz klimatu, ietekme uz dabas resursiem, izmaksas, īstenošanas grafiks, īstenojamība, apgādes drošums un drošība un siltumjauka. Tas mudināja inovatorus ņemt vērā pilsētas izvirzītā uzdevuma dažādus aspektus. Helsinki arī sagatavoja finālistiem datu kopu, kā arī orientējošas aplēses par, piemēram, ēku enerģijas prasībām nākotnē. Tādējādi visām komandām tika dota vienāda pamatstruktūra. Aplēses bija nepieciešamas arī atsevišķu datu konfidencialitātes dēļ vai tādēļ, ka pilsēta nevarēja sniegt atbildes uz visiem finālistu jautājumiem.

4. Uzaiciniet starptautiskas un starpdisciplināras komandas

Helsinki uzaicināja dalībniekus no visas pasaules: šim konkursam pieteicās komandas no vairāk nekā 35 valstīm. Dalībnieki, kas nebija vietējie un šīs valsts iedzīvotāji, spēja piedāvāt neordināras idejas: tas palīdzēja piesaistīt jaunas zināšanas un izvairīties no "ieciklēšanās" efekta (iestrēģšanas vienā risinājumu kategorijā). Pilsēta arī atlasīja labāko starptautisko ekspertu žūriju, kuras uzdevums bija novērtēt desmit finālistu priekšlikumus un izvēlēties laureātus.

[Noskatieties tīmekļsemināra ierakstu, lai uzzinātu vairāk par to, kādas atziņas pilsēta guva no šīs unikālās pieredzes.](#)